

Atskaite par dalību COPA-COGECA darba grupā

Graudaugi, eļļas augi un proteīnaugi

11. decembris 2014. Briselē

1. Eļļas un proteīnaugu darba grupas vadītāja vēlēšanas

Par COPA-COGECA eļļas augu un proteīnaugu darba grupas vadītāju ievēl pārstāvi no Francijas **Arnaud Rousseau**.

2. Diskusija par eļļas augu un proteīnaugu grupas darbības virzieniem 2015-2016. gadā.

Galvenie darbības virzieni:

- Konference par neonicotinoīdu jautājumu 2015. gadā.
- Kā jaunā KLP saistībā ar zaļināšanas prasībām ietekmē kultūraugu platību un kopējos ražošanas apjomus?
- Attīstības virziens - nepieciešamība vairāk investēt zinātnē un pētniecībā.

3. Eļļas augu un proteīnaugu tirgus situācija

COPA-COGECA kopējā prognoze par nākošo 2015. ražas gadu ES liecina, ka rapša platības var samazināties par apmēram 3% un koproža par apmēram 6%, salīdzinot ar 2014. gadu, kas ir skaidrojams ar visai sarežģītiem sējas apstākļiem daudzās valstīs rudenī.

Proteīnaugu ražošanā gaidāms būtisks ražošanas pieaugums, kas skaidrojams ar jaunajām zaļināšanas prasībām. Kopumā ES proteīnaugu platības varētu palielināties par 12% un koproža par 16%. Vislielākais pieaugums sagaidāms lauku pupu, zirņu un lupīnas audzēšanā.

4. ILUC (biodegviela)

Par biodegvielas nākotni konkrēta vienošanās ir panākta EK Enerģētikas Padomē, kur praktiski ir apstiprināti Grieķijas prezidentūras laikā izvirzītie kompromisa risinājumi. Tagad tas tiks virzīts tālāk uz Eiropas Parlamentu. Biodegviela no pārtikas kultūraugiem varētu tikt noteikta 5 - 6.5 % apmērā un jaunās biodegvielas ap 1.5 % apmērā, bet tas vēl nav galīgais lēmums.

5. Neonikotinoīdi

Neonikotinoīdu grupas darbīgo vielu (*clothianidin*, *thiamethoxam*, *imidacloprid*) pagaidu aizliegums lielajās rapšu audzētāju valstīs (Vācija, Lielbritānija) ir veicinājis lauksaimnieku organizāciju atbalstītus pētījumus. Tie ir saistīti gan ar tehnoloģiskajiem risinājumiem, gan arī ar ekonomiskās ietekmes pētījumiem. Piemēram, Lielbritānijā ir izrēķināts, ka sliktākā scenārija gadījumā, ja no reģistriem tiek izslēgti gan neonikotinoīdi, gan arī potenciālās

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

endokrīnās sistēmas traucētājas vielas, tad ekonomikas zaudējumi kopumā var sastādīt ap £2.5 miljardiem un tai sekojošo darbavietu samazināšanos par 40 000. Sīkāk ar detalizētu pētījumu var iepazīties angļu valodā <http://www.nfuonline.com/andersons-final-report/>.

EK DG SANCO (veselības un patērētāju aizsardzības ģenerāldirektorāts) pārstāvis informē, ka saistībā ar neonicotinoīdiem no visām ieinteresētajām pusēm (valstis, institūti, industrija utt.) līdz 2015. gada maija beigām tiek gaidīti pētījumu rezultāti, kuri tad tiks izvērtēti līdz gada beigām un pieņemts tālākais lēmums.

6. Proteīnaugu konference

Saistībā ar EK veidoto proteīnaugu darba grupu, pēdējā aktivitāte ir bijusi konference 26.-27. novembrī Budapeštā. Galvenais jautājums ir kā veicināt proteīnaugu ražošanu, padarot to audzēšanu rentablāku. Tas sevī ietver gan selekciju, gan tirgus attīstības veicināšanu, gan lauksaimnieku apmācības, pētījumus un citus jautājumus. Sīkāk ar materiāliem angļu valodā var iepazīties šeit:

<http://ec.europa.eu/eip/agriculture/content/eip-agri-workshop-how-make-protein-crops-profitable-eu>

Nojaušams ir, ka notiek zināma konfrontācija starp valstīm, jo šī projekta attīstībā īsti nav ieinteresētas tās valstis, kas audzē soju. Tās ir pamatā Dienvideiropas valstis. Kopumā soja ES nav būtiski liels kultūraugs. Kopējās platības ir ap 0.48 miljoni ha, bet tai ir tendence samazināties. ES valstis šobrīd kopā saražo tikai ap 2.8% no visa sojas patēriņa.

7. Graudaugu tirgus situācija

COPA-COGECA kopumā 2015. gadam ES prognozē nelielu graudaugu platību samazinājumu – 1.5% un apmēram 5% ražošanas apjomu samazinājumu.

Bulgārija, Francija un Itālija ļoti daudz runā par problēmām ar mikotoksīniem kukurūzā un arī pārējos graudaugos. Šī ir ļoti grūti risināma problēma, un pamatā tas ietekmē lopbarības un pārtikas graudu kvalitāti. Arī Latvijā, palielinoties kukurūzas platībām, vajadzētu šim jautājumam pievērst lielāku uzmanību, sākot ar pētījumiem un situācijas apzināšanu.

Pēc COPA-COGECA informācijas par zaļināšanas prasībām no 2015. Gada, EK ir informējusi dalībvalstis, ka nevar (vai varbūt nav ieteicams?) piemērot lauksaimniekiem lielākus sodus par šo prasību neievērošanu, kā 30% no platību maksājumiem, kas šiem mērķiem ir paredzēti.

Informācija par Krievijas graudu eksportu, liecina, ka 2014. gadā Krievija varētu būt eksportējusi ap 20.5 milj. tonnu, kas ir līdz šim lielākais apjoms. 2015. gadā Krievijā paredz graudaugu platības un kopražas samazināšanos, kas saistīts ar sliktajiem sējas apstākļiem rudenī un augstajiem pārziemošanas riskiem.

Krievijas minerālmēslu eksports uz ES dalībvalstīm 2014. gadā kopā bijis ap 3.5 miljoniem tonnu. Vispopulārākie ir slāpekli (N) saturošie minerālmēsli. Daudzas valstis ir norūpējušās par to, kas turpmāk notiks ar minerālmēslu importu no Krievijas. Kas notiks ar cenām un vai tie vispār būs pieejami nepieciešamajos daudzumos?

8. Graudu uzglabāšanas infrastruktūra

COPA-COGECA ir pabeigusi apkopot datus par ES dalībvalstīs esošo graudu uzglabāšanas un transportēšanas infrastruktūras stāvokli un iespējamo attīstību. Rezultātā valstis ir sadalītas nosacītās 3 lielās grupās:

- Austrumeiropas valstis (t.sk. arī Baltijas valstis) – reģions ar lieliem infrastruktūras uzlabošanas un jauniem projektiem, kā rezultātā palielināsies kopējā kapacitāte. Pārsvārā ietilpst neto eksportētājas valstis.
- Dienvideiropas valstis – reģions, kur notiek pārsvārā infrastruktūras racionālākas izmantošanas procesi. Pārsvārā apvieno valstis, kas ir neto importētājas.
- Ziemeļ- un Rietumeiropas valstis, kas šobrīd pārsvārā domā par iekšējā tirgus infrastruktūras attīstību.

9. MIFID (finanšu direktīva)

Problēma radusies saistībā ar nākotnes graudu tirgus darījumu definīciju, ko jaunās direktīvas interpretācijā neuzskata par komerciālu darījumu. COPA-COGECA šajā saistībā ir nosūtījusi vēstuli Eiropas Komisijai, ierosinot direktīvai šādu tekstu: "Komerčiāls līgums ir tāds līgums, kas noslēgts starp diviem uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar uzglābšanu, ražošanu, pārstrādi, transportu vai tirdzniecību, kā arī pārdot vai iepērk produkciju, lai pabeigtu savu komerciālo darījumu." (tulkojums A.Š.).

Aptuveni šāda redakcija ļautu arī turpmāk uzskatīt graudu tirgus nākotnes darījumus par legāliem, bet viss ir EK rokās. Pretējā gadījumā viss graudu un rapšu tirgus ES dramatiski mainīsies, kļūstot daudz nestabilāks un neprognozējamāks.

Aigars Šutka

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

*Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”
Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.*